

Kleine en grote vulkanen

Gedragsproblemen in onderwijs

Geert Taghon

www.geerttaghon.be

Wie ben ik?

Freelance
vormingswerker

Antwoorden
op agressie
en grens
overschrijdend
gedrag

Veerle Dupont
en Geert Taghon

Praktijkboek
voor onderwijs,
zorg en welzijn

Pelckmans Pro

WIE ZIJN ZE?

Het Pistachio-effect

WAT? = 'Lastig' en 'storend' gedrag

- ✓ Niet luisteren, tegendraads zijn, koppig, woedeaanvallen, impulsief gedrag
- ✓ Bedriegen, liegen, stelen, pesten, vechten, fugue
- ✓ Intimideren, terroriseren,
- ✓ Vernietigingsgedrag, inbraak, brandstichting
- ✓ Lichamelijke letsels toebrengen, pijnigen van anderen, van dieren

Grote variëteit: van banaal naar zeer ernstig

Veruit belangrijkste reden van verwijzing zowel voor
ambulant onderzoek als voor opname

Storend gedrag \neq gedragsstoornis als diagnose

Definitie van
'moeilijk gedrag'

1. Het gedrag **overschrijdt** volgens de beleving
EN/OF vooropgestelde waarden en normen één of meerdere **grenzen**
2. Gerelateerd aan dit gedrag is er bij het individu
EN/OF de omgeving **lijdensdruk** aanwezig
3. Het gedrag **herhaalt** zich in eenzelfde vorm of in verschillende gedaanten
EN/OF komt in **intense porties**, acuut voor

Deze verschijningsvorm overstijgt het gangbaar te verwachten gedrag gekoppeld aan een specifieke ontwikkelingsfase of een specifieke ontwikkelingsleeftijd

Zodra gedragsmoeilijkheden tegelijkertijd aan deze 3 criteria voldoen is er per definitie sprake van de **communicatie** van een **verborgen hulpvraag**, een **nood** die het kind of de jongere op een bepaald moment in de tijd in een bepaalde context **niet op een andere manier** kan stellen of duidelijk kan maken.

Er is sprake van **onvermogen, onkunde** ⇔ opzettelijkheid, onwil

Kijk 1: Basishouding

Zorgdragende

+

Begrenzing

Om 'storend, agressief gedrag' te begrijpen moeten we hypothesen maken!

Dynamische Mindset

INVLOEDSFACTOREN

School
(organisatie)

Sociale omgev.

Medeleerlingen
Leerkrachten
Anderen

Fysieke omgev.

Prikkels (geluid, koud)
Ruimte
Hulpmiddelen

Dagbesteding

Wensen, Keuzes
Daginvulling (zinnvol)
Belasting

**Probleem-
gedrag**

Persoonlijkheid

Levensloop
Persoonlijkheid
(karakter, temperament)
Levensstijl

Lichamelijk

Medische diagnose
Pijn, beperkingen
Ongemakken
Slapen, Dieet
Medicatie

Psychisch

Psychische stoom
Copingstijl

Leerling
(kind/jongere)

Afhankelijk van hoe we kijken en handelen zal storend gedrag evolueren naar problematisch gedrag of een stoornis!

Attributie van probleemgedrag

<u>Internaliseren</u> Psychosomatische klachten, angst, teruggetrokken gedrag	P R O B L E E M G E D R A G	<u>Attributie</u> (denken)	<u>Reactie begeleider</u> (gedrag)	
Risicofactoren bij het kind en de omgeving		<ul style="list-style-type: none"> • Jongere voelt zich niet goed • Zijn er problemen thuis? 	<ul style="list-style-type: none"> • Begrip • Bezorgdheid • Een praatje maken 	Toenadering
<u>Externaliseren</u> Druk, brutaal of agressief gedrag		<ul style="list-style-type: none"> • Luistert nooit • Altijd brutaal • Ouders kijken ook nooit naar het kind om 	<ul style="list-style-type: none"> • Irritatie • Sancties • Negatieve cirkels 	Afwijzing

Kijk 2: “*Oppositioneel gedrag = taal*”

- Agressief/opstandig gedrag vervangt het denken.
- Agressief/opstandig => is vorm van communicatie.

5 Antwoorden op probleemgedrag

Vijf vaardigheden:

1. Betrokkenheid
2. Positieve bekrachtiging
3. Probleem oplossen
4. Discipline
5. Monitoring

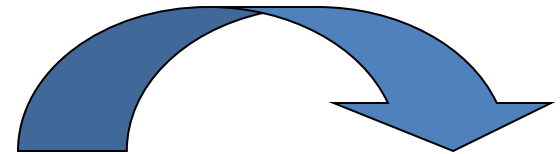

1. Betrokkenheid bevorderen

1. *Interesse voor de leerling*
2. *Verantwoordelijkheid opnemen als leraar voor het 'welzijn' van de leerling*
3. *Ondersteuning en positieve stimulering van leraar op leerling*
4. *Reflectieve vaardigheden leerkracht*
5. **Doel = investeren in de relatie**

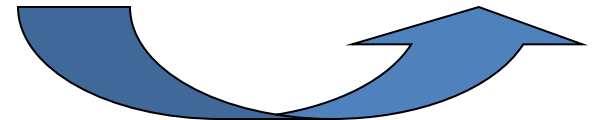
Omgaan met 'lastige' leerlingen start bij de **R**

Inhoud

STRIJD

Relatie

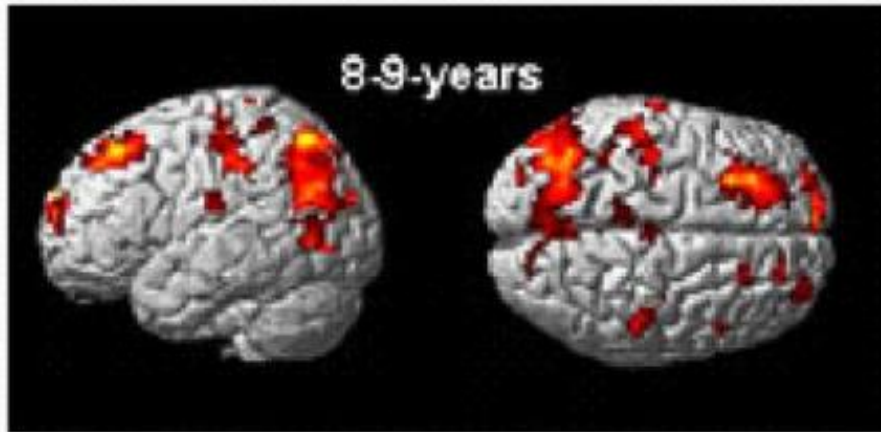

Hoe denk ik dat je naar mij kijkt?

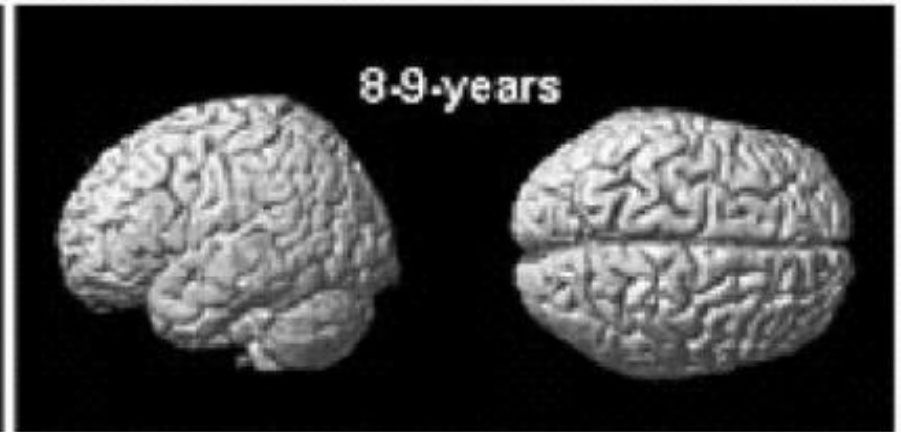
Hoe wil ik dat je naar mij kijkt? = ?

2. Positieve bekrachtiging

Positieve feedback

Negatieve feedback

- *Aanmoedigen en belonen van sociaal gewenst gedrag = actieve daad*
- *Grootste effect als dit een cultuur is van het 'huis'*
- *'Positief' gedrag versterken, 'negatief' gedrag verzwakken => hoe versterk jij?*

80 %

20%

+

2. Positieve bekrachtiging

- *Aanmoedigen en belonen van sociaal gewenst gedrag*
- *Grootste effect als dit een cultuur is van het 'huis'*
- *'Positief' gedrag versterken, 'negatief' gedrag verzwakken => wat versterk jij?*
- *Opletten van té straf straffen !*

Maar wat als het 'lastige' gedrag blijft
aanhouden...

KINDEREN MAKEN IS MAKKELIJK,
ZE OPVOEDEN NIET ALTIJD.

Gevolg = o.a. stress bij leerkrachten

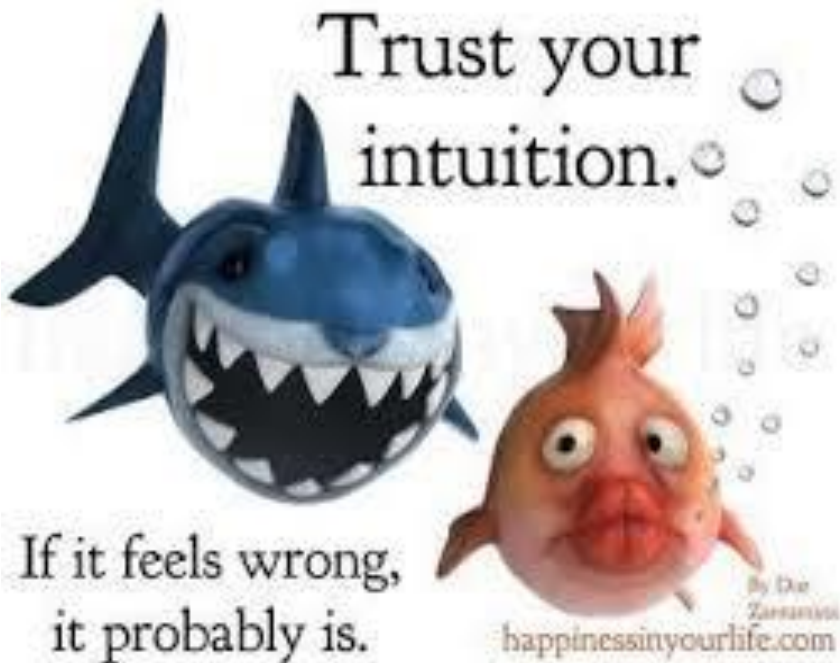
De confrontatie met 'moeilijke' leerlingen heeft grote invloed op de gevoelens, de stemming en de reacties van leerkrachten

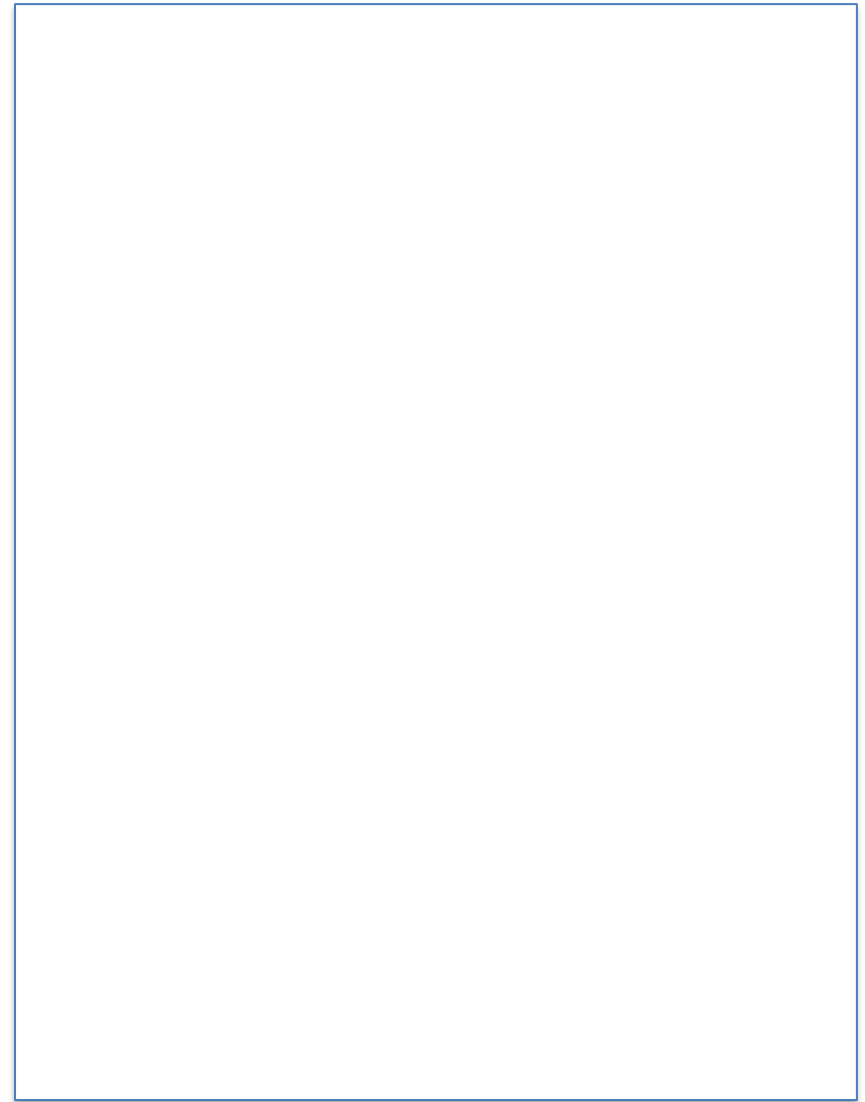
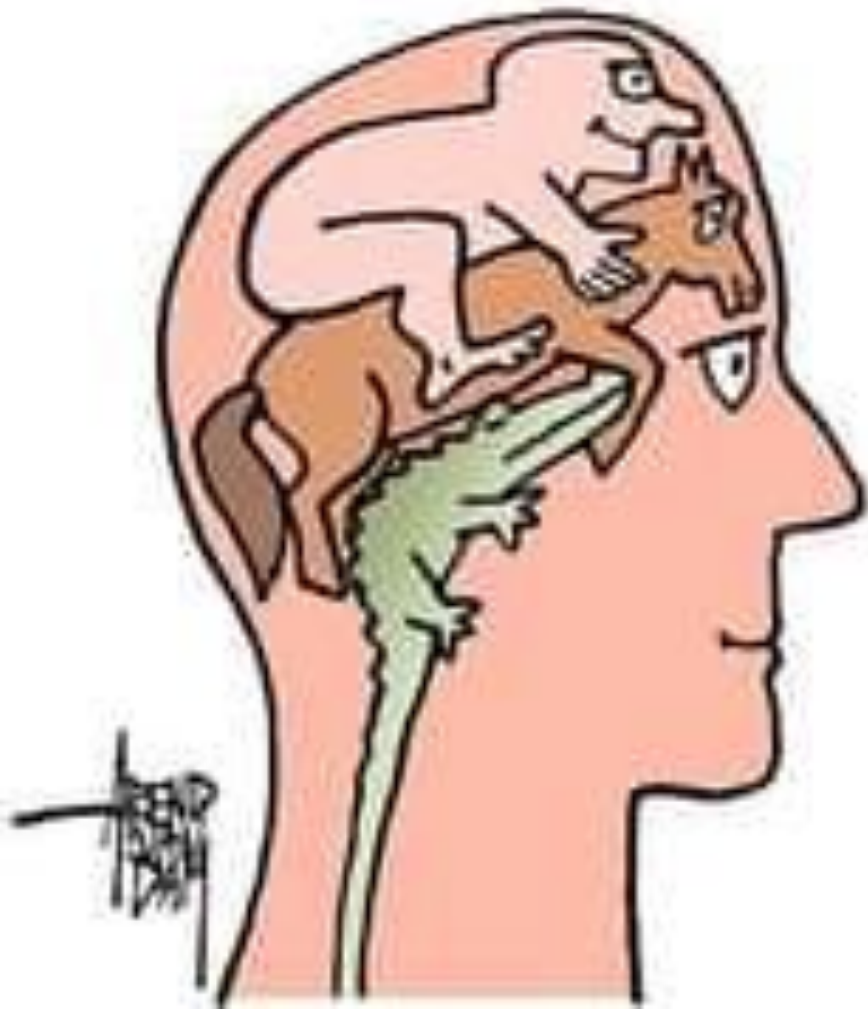
Stressreacties van leraren

- *‘Mijn les gaat eraan’* (verstoring vd onderwijssituatie)
- *‘Heb weinig lol meer in mijn werk’* (verlies van lesplezier)
- *‘Kan ik het nog wel?’* (twijfel aan eigen functioneren)
- *‘En dan die ouders!’* (frustratie in omgang met ouders/
verzorgers)

Intuïtie en innerlijke rust

Als we gespannen, geïrriteerd of boos zijn, verliezen we het contact met onze intuïtie en onze innerlijke rust!

Het is een kunst
de stilte in je hoofd te bewaren
als het buiten stormt! (GT)

3. Probleemoplossende vaardigheden

1. *Leerlingen samen leren problemen oplossen => zinvolheid van samen dingen doen*
1. *=> samen belonen, herstellen*

2. *Leerlingen leren duiden wat ze voelen => ook in secundair*

Reden = te kort aan taal

1. *Methodieken gebruiken zoals cirkelgesprek, herstelgericht werken*

2. *Samenhangigheid = veiligheid*

verbondenheid

4. Discipline

1. Wat is discipline binnen jouw werkcontext?
2. Waar liggen knelpunten?

(Speeddate)

4. Discipline

1. Gelinkt aan het indijken van sociaal ongewenst gedrag bij kleuters/leerlingen
2. Natrekken en benoemen wat fout loopt
3. Negeren van minder belangrijke regelovertreringen (oefenzone => sociaal verkeer)
4. Daadwerkelijk gebruik van sancties of negatieve gevolgen

Discipline = hulp in een veranderingsproces

- Te veel **straffen** = schadelijk voor relatie en motivatie
(= *geen intrinsieke motivatie*)

Nadelen:

1. *Je zal steeds harder moeten straffen*
2. *De leerling leert dat wanneer hij iets stiekem doet, hij straf ontloopt.*
“Je kind leert liegen en stiekem gedrag, omdat het de negatieve gevolgen wilt ontlopen” (Nina Mouton)
3. *Straffen doorbreekt de connectie met de leerling*

- Eerst waarschuwen, dan straffen
 - Eerst connectie, dan correctie
- Altijd keuze geven gedrag te veranderen = eigenaarschap
- Leerling veranderen = “*Illusie van controle*” => *gevoel machteloosheid en hulpeloosheid*
- Dus: *jij kan wel je eigen gedrag veranderen*
- “De wet van 3:1”

“Gedrag is slechts een deeltje
van het verhaal.” (GT)

Meer info op

www.geerttaghon.be

www.kwado.be

Bedankt voor jullie aandacht!